

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: K. H., nar. X
bytem X
zastoupen JUDr. Janou Čepelkovou, advokátkou
sídlem Pavlovova 1161/15, 568 02 Svitavy

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 3. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

- 1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) brojil žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 3. 2022, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“),

jímž žalovaná zamítla námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 31. 1. 2022, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), a toto rozhodnutí potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná přiznala žalobci podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění ke dni vydání prvostupňového rozhodnutí (dále jen „ZDP“), ode dne 11. 12. 2021 starobní důchod ve výši 12 115 Kč měsíčně. Od lednové splátky roku 2022 činí splátka starobního důchodu žalobce 12 877 Kč měsíčně.

II. Napadené rozhodnutí

2. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je patrné, že žalovaná jednak vyhodnotila námitky žalobce, jednak znovu posoudila jeho žádost o starobní důchod ze dne 15. 11. 2021.
3. K uplatněným námitkám žalovaná uvedla, že součástí spisové dokumentace žalobce jsou i evidenční listy důchodového pojištění za období let 1976 až 1993. Dle evidenčního listu důchodového pojištění vystaveného společností U., s. p. byl žalobce v této společnosti zaměstnán na vedlejší pracovní poměr v době od 8. 4. 1989 do 30. 11. 1989 s hrubým výdělkem 2 101 Kč. Tento vyměřovací základ spadající do namítaného období žalovaná zohlednila v osobním listu důchodového pojištění ze dne 10. 1. 2022 a zahrнула do výpočtu výše starobního důchodu.
4. Ze spisové dokumentace žalovaná dále zjistila, že Okresní správa sociálního zabezpečení Žďár nad Sázavou (dále jen „OSSZ“) již v minulosti posupovala v podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPSZ“) a na základě dohledaných podkladů vyhotovila evidenční list důchodového pojištění žalobce jako zaměstnance P. s. B. v období od 1. 8. 1976 do 7. 4. 1989. Provedeným šetřením nicméně nebyl zjištěn žádný hrubý výdělek za období od ledna 1986 do dubna 1989. Z toho důvodu není v osobním listu důchodového pojištění za uvedené období žádný vyměřovací základ zohledněn.
5. Stejně tak vyhotovila OSSZ evidenční list důchodového pojištění za období od 1. 12. 1989 do 4. 4. 1993, v němž byl žalobce zaměstnán u P. s. T. Žádný hrubý výdělek však za období od prosince 1989 do dubna 1993 zjištěn nebyl, a proto ani v tomto období osobní list důchodového pojištění vyměřovací základ neuvádí. Jelikož žalobce žádné další dokumenty prokazující jeho hrubý výdělek za namítané období nedoložil, nemohla žalovaná jeho námitkám vyhovět.
6. Následně žalovaná opětovně posoudila žádost žalobce o starobní důchod. Z provedeného výpočtu vyplývá, že k datu přiznání starobního důchodu (tj. 11. 12. 2021) činí celková výše starobního důchodu před dosažením důchodového věku 12 115 Kč měsíčně. Po zákonné valorizaci pak navýšený starobní důchod žalobce představuje částku 12 877 Kč měsíčně. Na základě přepočtu starobního důchodu žalobce žalovaná uzavřela, že před dosažením důchodového věku byl žalobci přiznán starobní důchod ve výši odpovídající platným a účinným právním předpisům.

III. Žaloba

7. Žalobce především namítl, že byl zkrácen na svých právech, neboť mu byl nesprávně stanoven starobní důchod. Při určení výše starobního důchodu žalovaná nezapočetla výdělek žalobce za období let 1986 až 1993, kdy žalobce pracoval u podniku P. s. B. (později P. s. T.) jako zedník.

8. Třebaže žalovaná uznala období let 1986 až 1993 jako dobu pojištění, nepodařilo se jí hrubý výdělek žalobce zjistit, načež podle § 16 odst. 4 písm. c) ZDP toto období vyloučila a ve výpočtu osobního vyměřovacího základu jej nezahrnula. Žalobce sice připouští, že nemá k dispozici evidenční listy důchodového pojištění ani své výplatní pásky za dané období, nicméně od 1. 7. 1977 byl celou dobu na základě pracovní smlouvy ze dne 6. 2. 1977 (a dodatku ze dne 1. 5. 1990) zaměstnán na pozici zedníka. Poté, co jej žalovaná informovala, že nemá evidenční listy důchodového pojištění od zaměstnavatele k dispozici, pokusil se žalobce tyto dokumenty sám vyhledat. Nepodařilo se mu však žádné takovéto písemnosti získat. Žalobce je přesvědčen, že postup žalované, kdy se tato bez dalšího nepokusila stanovit vyměřovací základ za namítané období z jiných zdrojů a zároveň jej nepoučila o možnosti stanovit vyměřovací základ (příp. jeho minimální výši) jiným způsobem, je v rozporu s platným právem. Tímto postupem byl žalobce poškozen a byl mu přiznán mnohem nižší starobní důchod, než na který má nárok. Taková argumentace má oporu rovněž v judikatuře správních soudů. Není přípustné, aby si žalovaná „zjednodušila práci“ tím, že dané období bez dalšího vyloučila a tím vyměřovací základ zkrátila.
9. Žalobce prohlašuje, že po celou dobu trvání svého zaměstnání u P. s. B. (resp. P. s. T.) byl nemocen minimálně; lékařské záznamy se však žalobci dohledat nepodařilo. Pro účely stanovení vyměřovacího základu za období let 1986 až 1993 žalobce obstaral výplatní pásky svých kolegů (P. S. a Z. S.), kteří měli uzavřenou totožnou pracovní smlouvu jako žalobce. Vedle toho žalobce získal doklady o osobních vyměřovacích základech dalších dvou kolegů (A. K. a M. M.), kteří pracovali na stejné pozici u téhož zaměstnavatele. Tuto skutečnost potvrzují čestná prohlášení. Ze zajištěných výplatních pásek a vyměřovacích základů (jednotlivé hodnoty jsou uvedeny v příložené tabulce) vyplývá, že všichni čtyři spolupracovníci žalobce vydělávali v rozhodném období přibližně stejně; výše jejich příjmů se liší jen s ohledem na vyloučené doby. Žalobce poukázal zejm. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 2. 2022, č.j. 1 Ads 452/2020-32.
10. Žalobce má za to, že by mu měl být stanoven minimální vyměřovací základ ve výši průměru vyměřovacích základů jeho spoluzaměstnanců, neboť pracoval na totožné pozici, a tudíž musel dostávat obdobnou mzdu. Alternativně souhlasí též s tím, aby mu byl vyměřovací základ stanoven v minimální výši, kterou v jednotlivých letech v období od roku 1988 do března 1993 dosáhl kterýkoliv ze čtyř spoluzaměstnanců; rovněž tento postup spatřuje žalobce v porovnání s vyloučením rozhodného období výhodnějším. Současným postupem žalovaná nešetřila práva žalobce a nízkým důchodem jej fakticky sankcionuje za to, že jeho zaměstnavatel v minulosti neplnil své zákonné povinnosti, tedy neposílal žalované evidenční důchodové listy.
11. Na základě výše uvedeného považuje žalobce napadené rozhodnutí, jakož i prvostupňové rozhodnutí, za nezákonné, a proto zdejšímu soudu navrhl, aby obě rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení a přiznal mu náhradu nákladů řízení.

IV. Vyjádření žalované

12. Žalovaná se k žalobě vyjádřila přípisem ze dne 21. 6. 2022. Ve svém vyjádření připomněla, že OSSZ postupovala v souladu s § 6 odst. 4 písm. u) ZOPSZ a požádala společnost SEVERA-VSO II s. r. o. o poskytnutí spisového materiálu k vyhotovení

evidenčních listů žalobce za období, které žalovaná neměla ve své evidenci. Společnost SEVERA-VSO II s. r. o. však zaslala pouze potvrzení o tom, že byl žalobce v době od 1. 8. 1976 do 7. 4. 1989 zaměstnán u společnosti P. s. B. a v období od 1. 12. 1989 do 4. 4. 1993 pak u společnosti P. s. T. Mzdové listy za uvedená období se nicméně dohledat nepodařilo.

13. Na základě potvrzení vyhotovila OSSZ evidenční listy důchodového pojištění žalobce za období od 1. 8. 1976 do 7. 4. 1989 a od 1. 12. 1989 do 4. 4. 1993. Provedeným šetřením přitom nebyl zjištěn žádný hrubý výdělek žalobce v rozhodném období. Jelikož nebyly pro rekonstrukci vyměřovacích základů doloženy dostatečné podklady, postupovala žalovaná podle § 16 odst. 4 věty první ZDP a rozhodné doby vyloučila. Na podporu svého postupu odkázala žalovaná na závěry Nejvyššího správního soudu a rozhodná ustanovení ZOPSZ. Upřesnila, že základním důkazním prostředkem k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů je evidenční list důchodového pojištění. V případě jeho absence pak ZOPSZ neobsahuje ucelenou úpravu dokazování, avšak dobu pojištění lze prokázat použitím čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod. Prokázat výdělků, resp. vyměřovací základy, pomocí čestného prohlášení nelze, neboť na prokazování výše vyměřovacích základů je třeba klást ve srovnání s dobou pojištění náročnější požadavky. Zejména jsou zde vyšší nároky na přesnost údajů v předkládaných listinách a jiných důkazních prostředcích.
14. Podkladem pro stanovení výše vyměřovacího základu žalobce tedy nemůžou být výplatní pásky jeho kolegů, nýbrž se vždy musí jednat o listiny prokazující přímo výdělek žalobce. Poněvadž žalobce nedoložil žádné dokumenty prokazující jeho hrubý výdělek v namítaném období, nemohla žalovaná jeho námitkám vyhovět.
15. Pro výše uvedené důvody žalovaná soudu navrhla, aby žalobu jako nedůvodnou zamítla.

V. Obsah správního spisu

16. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti. Žádostí ze dne 15. 11. 2021 žalobce požádal o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku. Prvostupňovým rozhodnutím přiznala žalovaná žalobci podle § 31 ZDP od 11. 12. 2021 starobní důchod, přičemž jeho výši vyčíslila na 12 115 Kč měsíčně. Přiznaný starobní důchod následně valorizovala a od 1. 1. 2022 zvýšila celkovou výměru starobního důchodu žalobce na 12 877 Kč. Při stanovení vyměřovacího základu, resp. procentní míry starobního důchodu, žalovaná vycházela z osobního listu důchodového pojištění, podle něž činila celková doba pojištění žalobce 47 roků a 113 dnů. Za dobu pojištění od 1. 9. 1974 do 4. 4. 1993 (s výjimkou období od 8. 4. 1989 do 30. 11. 1989) osobní list důchodového pojištění vyměřovací základy neobsahuje.
17. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce dne 16. 2. 2022 námitky. V nich sdělil, že v letech 1986 až 1993 pracoval a platil pojistné na sociální zabezpečení. Současně žalovanou požádal o přepočtení výše starobního důchodu na základě odváděného pojistného, případně z výše průměrné mzdy v rozhodném období. Jelikož napadeným rozhodnutím žalovaná námitkám žalobce nevyhověla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila, podal žalobce správní žalobu ke zdejšímu soudu.
18. Vedle toho přípisem ze dne 9. 5. 2022 požádal žalovanou o opětovné přezkoumání přiznané výše starobního důchodu. Za účelem možného stanovení vyměřovacích základů za rozhodné období žalobce ke svému přípisu připojil nově získané pracovní smlouvy, vyměřovací základy a výplatní pásky svých tehdejších spolupracovníků.

Přípisem ze dne 20. 6. 2022 však žalovaná žádosti žalobce nevyhověla a potvrdila, že výši starobního důchodu určila správně.

VI. Posouzení věci krajským soudem

19. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jedná se o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
20. V souladu s § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při zjišťování skutkového stavu vycházel soud ze správních spisů předložených žalovanou.
21. Soud ve věci rozhodl v souladu s 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
22. Žaloba **není důvodná**.
23. Z obsahu žaloby je patrné, že žalobce rozporuje správnost postupu žalované při stanovení výše svého starobního důchodu, neboť přiznaný starobní důchod považuje za příliš nízký. Konkrétně žalobce nesouhlasí s tím, že mu žalovaná z důvodu absence evidenčních listů důchodového pojištění nezapočetla výdělek za období let 1986 až 1993, resp. za tuto dobu v osobním listu důchodového pojištění žalobce nestanovila vyměřovací základ (byť v minimální výši), a předmětnou dobu pro účely výpočtu osobního vyměřovacího základu žalobce bez dalšího vyloučila. Takový postup hodnotí žalobce jako v rozporu se zákonem.
24. Současně žalobce zastává názor, že je povinností žalované poučit jej o možnosti stanovit vyměřovací základ za namítané období jiným způsobem a pomoci mu vyhledat potřebné důkazy, ze kterých by bylo možné vyměřovací základ za namítané období stanovit. Pokud tak žalovaná neučinila, pak měla výši vyměřovacího základu za období let 1986 až 1993 určit na základě žalobcem nashromážděných indicií poskytujících dostatečně přesnou představu o výši výdělků žalobce za rozhodné období.
25. Předmětem nynějšího soudního řízení je tedy to, zdali v případě absence evidenčního listu důchodového pojištění lze výši výdělků (tj. výši vyměřovacích základů) za uznanou dobu pojištění podpůrně prokázat pomocí jiných důkazních prostředků, příp. zda a v jakém rozsahu je žalovaná povinna indicie potřebné pro zjištění a stanovení výše vyměřovacího základu sama vyhledat, anebo je za této situace nezbytné uznanou dobu pojištění pro účely výpočtu osobního vyměřovacího základu vyloučit.
26. Krajský soud podotýká, že se nezabýval zákonností postupu žalované v návaznosti na podanou žádost o přezkoumání přiznané výše starobního důchodu, k níž žalobce připojil nové podklady týkající se vyměřovacích základů jeho spolupracovníků (pana S., S., M. a K.), jakož i doklady o jeho pracovní neschopnosti. Tyto listiny nebyly součástí správního spisu v době vydání napadeného rozhodnutí. Žalobce se dovolával postupu podle § 56 odst. 1 písm. b) ZDP, na nějž žalovaná reagovala pouhým přípisem ze dne 20. 6. 2022, které ovšem není předmětem přezkumu v této věci. Pokud tyto dokumenty žalobce navrhoval jako důkaz v předmětné věci, nelze tomu s ohledem na princip

subsidiarity správního soudnictví vyhovět, neboť soud by tak zcela nahrazoval úlohu žalované v postupu směřujícím k vydání nového rozhodnutí ve věci starobního důchodu žalobce.

27. Úvodem právního posouzení považuje krajský soud za vhodné nejprve blíže vymezit pro věc rozhodné právní instituty, tedy objasnit smysl a účel institutu (osobního) vyměřovacího základu a tzv. vyloučených dob. Podle § 16 odst. 1 ZDP se osobním vyměřovacím základem rozumí „*měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období*“. Rozhodné období pro stanovení osobního vyměřovacího základu pak § 18 odst. 1 ZDP vymezuje jako „*období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak*“. Samotný vyměřovací základ (byť ZDP jeho definici neobsahuje) potom představuje jeden ze základních parametrů nezbytných pro výpočet osobního vyměřovacího základu, a tedy i procentní výměry starobního důchodu pojištěnce. Aby mohla být výše starobního důchodu správně určena, je vždy zapotřebí, aby byl vyměřovací základ spolehlivě a dostatečně přesně zjištěn.
28. Podle § 38 ZOPSZ je primární důkazní prostředek sloužící k osvědčení doby pojištění a získání vyměřovacích základů zejména evidenční list důchodového pojištění. Ten jsou zaměstnavatelé a orgány plnící úkoly v důchodovém pojištění podle § 36 písm. a) až d), f) až n), q), s) a u) až zk) ZOPSZ povinni vést pro každého občana uvedeného v těchto ustanoveních, který je účasten důchodového pojištění (§ 38 odst. 1 ZOPSZ). Třebaže evidenční list důchodového pojištění představuje při určování výše vyměřovacího základu klíčový důkazní prostředek, nejde o jediný důkazní prostředek, jímž je možno dokazování provádět (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2015, č. j. 2 Ads 8/2015-52; rozhodnutí je dostupné na www.nssoud.cz).
29. Jelikož však ZOPSZ ucelenou úpravu dokazování neobsahuje, je při absenci evidenčního listu důchodového pojištění zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování obsažená v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř.“), (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2017, č. j. 9 Ads 206/2016-23, ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 59/2016-27, či ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 7/2017-32). Podle § 51 odst. 1 s. ř. lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.
30. Jak upozornil Nejvyšší správní soud v již citovaném rozsudku ze dne 4. 1. 2017, č. j. 9 Ads 206/2016-23, je zapotřebí rozlišovat důkazní standard ve vztahu k osvědčení doby pojištění oproti důkaznímu standardu ve vztahu k prokázání výše osobního vyměřovacího základu. Dle § 85 odst. 5 ZOPSZ lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod, nelze-li tuto dobu prokázat jinak. Na průkaznost výše osobního vyměřovacího základu nicméně klade judikatura správních soudů vyšší nároky co do přesnosti údajů v předkládaných listinách. Z toho důvodu není možné při prokazování výše vyměřovacího základu použít tytéž podpůrné důkazní prostředky jako při doložení samotné doby pojištění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 4 Ads 28/2013-22).

31. V posledně citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud dovodil, že: „účel ustanovení § 85 odst. 5 ZOPSZ spočívá v možnosti pojištěnce doložit po dosažení důchodového věku účast na důchodovém pojištění získanou v minulosti, a to často s odstupem řady desítek let, neboť zákonodárce si byl vědom skutečnosti, že po tak dlouhé době je často nanejvýš problematické předložit příslušné evidenční listy. To, že prostřednictvím čestného prohlášení může být doložena jen doba pojištění, není nespravedlivé, neboť účelem § 85 odst. 5 ZOPSZ je umožnit prokázat velmi staré doby pojištění získané zejména před rokem 1990, přičemž výdělky za takto prokázané doby pojištění by zásadně neměly být započítány při výpočtu výpočtového základu a procentní výměry starobního důchodu, neboť podle § 18 odst. 4 věty první zákona o důchodovém pojištění se do rozhodného období nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986.“ K tomu Nejvyšší správní soud rovněž doplnil, že „ani platové výměry na daň ze mzdy, další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou podle uvedených rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostatečně podrobným zdrojem informací pro dovození měsíčních příjmů pojištěnce s takovou přesností, aby bylo možné zjistit vyměřovací základ za příslušnou dobu pojištění. Tyto listiny totiž nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc a nelze z nich vyčíst podrobnosti o průběhu pracovního poměru pojištěnce, tedy zejména zda pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši.“ (srov. k tomu také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2005, č. j. 6 Ads 58/2004-36).
32. Nelze-li potom výši vyměřovacích základů spolehlivě a s vysokou mírou přesnosti zjistit, považují se tyto doby pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu za vyloučené. Podle § 16 odst. 4 ZDP (ve znění účinném od 1. 1. 2014) jsou vyloučenými dobami před 1. lednem 1996 doby, kteře se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, doby, v nichž byl pojištěnec účasten důchodového pojištění nebo zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem, nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů za dobu zaměstnání před tímto dnem, a doby uvedené v písmenu j)[...]. Z uvedeného ustanovení je jasné patrné, že ZDP upravil rozhodné období pro stanovení osobního vyměřovacího základu tak, že toto zasahuje rovněž do doby účinnosti předchozích právních předpisů. To je dáno především tím, že opačný postup by potenciálně vedl ke snižování (rozměňování) rozhodného příjmu pojištěnce, a tudíž by byl v rozporu se zásadami, na kterých je právní úprava důchodového pojištění historicky vybudována (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008-173).
33. Smyslem vyloučených dob je totiž zamezit tomu, aby se výdělky rozpočetly i za tato období, čímž by byl průměr výdělků, který je důležitý pro určení výše důchodu (resp. jeho procentní výměry), nižší. Jinými slovy: „*Funkcí vyloučených dob bylo (a i nadále jí zůstává) nerozmělnit průměr výdělků tím, že by se výdělky rozpočetly i za prázdná období. Použitím vyloučených dob se rozhodné období vlastně zhušťuje. Doby, v nichž nebyl dosažen žádný započitatelný příjem, ale nejsou v zákoně uvedeny jako vyloučené doby, se však do rozhodného období zahrnují, a tím příjem rozmělní.*“ Viz VOŘÍŠEK, V. in PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V. *Důchodové předpisy s komentářem*. 7. akt. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, s. 129.
34. V projednávané věci se žalobce domáhal toho, aby žalovaná – při absenci evidenčních listů důchodového pojištění – podpůrně stanovila výši jeho vyměřovacího základu za období let 1986 až 1993 na základě jím zajištěných podkladů, konkrétně výplatních

pásek, pracovních smluv, osobního vyměřovacího listu, čestných prohlášení a přehledu dob důchodového pojištění svých tehdejších spolupracovníků. K tomu žalobce dodal rovněž vlastní pracovní smlouvu (neobsahující výši sjednané mzdy) a doklady o své pracovní neschopnosti z let 1993 až 1997.

35. Žalovaná povinna v rámci své rozhodovací činnosti shromáždit dostatečné množství podkladů tak, aby spolehlivě zjistila skutkový stav věci (§ 3 s. ř.). K prokázání doby pojištění nebylo třeba doplňovat žádné podklady, neboť tato nebyla v projednávané věci sporná. K prokázání výše příjmů pak žalovaná konala v souladu se svými povinnostmi. Jak plyne z vyjádření žalované ze dne 21. 6. 2022 (k němuž žalobce ničeho nenamítal, ačkoliv k tomu měl příležitost), OSSZ postupovala v souladu s § 6 odst. 4 písm. u) ZOPSZ a požádala společnost SEVERA-VSO II s. r. o. (působící jako komerční spisovna) o poskytnutí spisového materiálu k vyhotovení evidenčních listů žalobce za období, která žalovaná neměla ve své evidenci. Tato společnost nicméně na výzvu žalované zaslala pouze potvrzení o tom, že byl žalobce v době od 1. 8. 1976 do 7. 4. 1989 zaměstnancem s. p. P. s. B. Stejně tak dotázaná společnost potvrdila, že byl žalobce v období od 1. 12. 1989 do 4. 4. 1993 zaměstnán u s. p. P. s. T. Mzdové listy se však jak za období od 1. 8. 1976 do 7. 4. 1989, tak za dobu od 1. 12. 1989 do 4. 4. 1993 dohledat nepodařilo. Poněvadž se žalované (resp. OSSZ) hrubý výdělek žalobce za rozhodné období umožňující stanovit výši vyměřovacího základu zjistit nepodařilo, žalovaná v osobním listu důchodového pojištění žalobce za namítané období žádný vyměřovací základ neuvedla.
36. Krajský soud ve světle shora citovaných judikturních závěrů vyhodnotil podklady, které měla žalovaná k dispozici při vydání napadeného rozhodnutí. Shromážděné listiny neposkytují žádné údaje o výdělčích žalobce v rozhodném období, nýbrž pouze dokládají výdělky tehdejších spolupracovníků žalobce. Ani na základě šetření OSSZ nebyly nalezeny mzdové listy či výplatní pásky, které by vypovídaly o konkrétních vyměřovacích základech (tzv. hrubých výdělčích). Při stanovení vyměřovacích základů nelze vycházet z údajů o hrubých výdělčích jiných zaměstnanců téhož zaměstnavatele (byť tito vykonávali totožnou činnost jako žalobce), neboť na jejich základě nelze provést přesný výpočet alespoň minimálního hrubého výdělku žalobce za namítané období (opětovně srov. závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2017, č. j. 9 Ads 206/2016-23). Žalovaná proto zcela správně určila za prokázanou pouze dobu pojištění, nikoli však výši příjmů.
37. Pokud žalobce poukazuje na určitou změnu v přístupu judikatury k tomuto problému, která vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 2. 2022, č.j. 1 Ads 452/2020-32, krajský soud vykládá poselství tohoto judikátu následovně. Předně tento rozsudek nepopírá dosavadní výkladová východiska k posuzování problému absence důkazů o hrubých výdělčích pojištěnce, která byla shrnuta výše. V případě řešeném m tímto rozsudkem byl skutkový stav poněkud odlišný. Žalobkyně v této věci měla určité doklady o výši příjmu (platový výměr), nástupu na mateřskou dovolenou, avšak tyto nepokrývaly celé období hodnocené doby pojištění (srov. bod 28 tohoto rozsudku). Z toho Nejvyšší správní soud dovodil, že v předmětné věci bylo možno zjistit minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně. Pouze podpůrně v tomto rozsudku zaznívá úvaha (bod 32 odůvodnění), že by bylo možno užít výsledku svědků (spolupracovníků žalobkyně) ke zjištění „bližších okolností o průběhu pracovního poměru“.

38. Krajský soud je přesvědčen, že tento přístup v předmětné věci žalovaná ve světle zjištěného skutkového stavu nemohla aplikovat. Za situace, kdy nebylo možné výši příjmů žalobce, resp. jeho vyměřovací základ, za období let 1986 až 1993 spolehlivě a s dostatečnou přesností určit pro úplnou absenci důkazního materiálu, žalovaná zcela v souladu s platnou právní úpravou vyloučila dané období pro účely výpočtu osobního vyměřovacího základu žalobce. V případě žalobce nebylo možno postavit najisto tzv. minimální výši vyměřovacího základu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22). Pro úplnost pak krajský soud dodává, že v případě předpisů důchodového pojištění není možné použít rozšiřující výklad. Nárok nadávku důchodového pojištění lze přiznat jen tehdy, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky. Rozšiřující výklad zákonných podmínek vzniku nároku na dávku by byl v rozporu se zájmy ostatních pojištěnců.
39. Lze proto uzavřít, že žalovaná nepochybila, pokud po neúspěšné snaze o získání podkladů prokazujících hrubý výdělek žalobce za období let 1986 až 1993 vyhotovila osobní list důchodového pojištění bez vyměřovacích základů za toto období. V této souvislosti krajský soud rovněž konstatuje, že mu s ohledem na skutkové okolnosti posuzované věci není známo, jakým jiným způsobem (na základě jakých jiných důkazních prostředků) by měla žalovaná vyměřovací základ žalobce za rozhodné období stanovit. Navíc z obsahu žaloby vyplývá, že ani sám žalobce žádné konkrétní důkazní prostředky umožňující spolehlivě osvědčit (alespoň v minimální výši) jeho vyměřovací základ nezmiňuje. V tomto ohledu tak nemohl krajský soud námitce žalobce přisvědčit.
40. Krajský soud souhlasí s tvrzením žalobce, že absenci evidenčních listů za rozhodné období nezapříčinil (ztrátu evidenčních listů lze přičítat jeho bývalému zaměstnavateli, jenž řádně neplnil své zákonné povinnosti) a kvituje jeho aktivní snahu své příjmy za rozhodné období dosvědčit. Soud nemá oprávnění volnou úvahou určit výši vyměřovacího základu. Podle § 4 odst. 3 ZOPSZ však ministr práce a sociálních věcí může odstraňovat tvrdosti, které se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, a je oprávněn pověřovat správy sociálního zabezpečení, aby odstraňovaly tvrdosti v jednotlivých případech.

VII. Závěr a náhrada nákladů řízení

41. Z výše uvedených důvodů neshledal krajský soud žalobu důvodnou, a proto ji zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
42. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 14. listopadu 2023

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce